СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 25. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 31. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 25. Jersey City, N. J., Saturday, January 31, 1931. THREE CENTS.

КОНЕЦЬ ДЕНВІЛСЬКОГО ТКАЦЬКОГО СТРАЙКУ

ДЕНВІЛ (Вірджінія). — Френсіс Дж. Ґормен, заступник президента „Юнайтед Текстил Воркерс", заявив, що управа ткацьких фабрик „Ріверсайд" і „Ден Рівер Милс" дала до пізнання, що вона респектуватиме в майбутньому принципи робітничої організації, та що тимсамим відпадає причина страйку.

Отой страйк тревав 4 місяці. Страйкуючі вертають до роботи в міру того, як можуть її дістати. В цілій околиці панує між робітництвом велика нужда.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАЦІ, А НЕ ЖЕБРАНИНИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Перед Радою міста зявилася депутація, яка домагалася від імени тисячок безробітних жінок і мущин негайної допомоги. Протестуючі несли з собою плякати, на яких виднів між иншими такий напис: „До чорта з жебраниною, ми домагаємося роботи".

ВИПРАВДУЮТЬСЯ ПЕРЕД МУСОЛІНІЄМ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту вислав до італійського амбасадора у Вашинґтоні письмо, в якім перепрошує італійського премієра Мусолінія за образу, зроблену йому промовою ґенерал-майора Смедлея Ботлера, котрий заявив, що нібито Мусоліні переїхав своїм автомобілем дитину й заявив: Що значить смерть малої дитини супроти добра держави.

БОТЛЕРА СТАВЛЯТЬ ПЕРЕД СУД.

ВАШИНҐТОН. — Френсіс Адемс, секретар маринарки, зарядив перед військовим судом розправу, на якій розбиратимуть промову ґенерала Ботлера, в котрій він нарушив Мусолінія.

БОТЛЕР МОВЧИТЬ.

КВАНТІКО (Вірджінія).—Ґенерал-майор Смедлей Ботлер, командант посту, віддав команду ґенералови Рандолфови Беркелеєви, а сам жде на судову розправу. Запитаний кореспондентами про образу Мусолінія, він не дав ніякої відповіди.

Офіцири певні, що Ботлер одержить на суді побіду. Заступатиме його цивільний адвокат. На розправі розбиратимуть цілу діяльність Мусолінія. Розправа буде вестися мабуть у тайні, але цивільний адвокат буде міг переповідати хід розправи. Значить, широкий загал знатиме, про що там буде мова.

І ВЕНДЕРБИЛТ МОВЧИТЬ.

ФЕНІКС (Арізона). — З ріжних американських міст доносять, що зголошуються ріжні люди, котрі твердять, що чули від Вендербилта мол., як він публично зізнавав, що Мусоліні дійсно переїхав автомобілем дитину й висказався при тім у спосіб, який подає Ботлер. Запитаний про те Вендербилт мол. не хотів дати ніякої відповіди.

ГУВЕР ПОБІДЖАЄ.

ВАШИНҐТОН. — „Ди Гавз Апропрієйшен Комiтi" відмовився поперти домагання сенату, щоби приділити Червоному Хрестови $25,000,000 для потерпівших від посухи і на допомогу безробітним. Справа та не знайде мабуть більшости і на засіданю палати послів, а тимсамим провалиться, а побідить становище Гувера.

НАЗИВАЮТЬ ГЕФЛИНА „ПУР СПОРТ".

МОНТҐОМЕРІ (Алабама). — В леґіслятурі перейшла 93 голосами проти 3 резолюція, в якій напятновано „пур спортсменшип" сенатора Томаса Гефлина, котрий провалився при останніх виборах і тепер намагається в сенаті уневажнити вибори.

В резолюції сказано, що сенатора Гефлина вибирано сенатором на протязі 25 літ й терпеливо зношено його релігійну нетерпимість та брак такту, які не приносили чести стейтови. А тепер коли його повалено при виборах, він не має на стільки джентельменства, щоби признатися до програної.

Резолюцію відослано до сенатора Блека у Вашинґтоні, з просьбою, щоби вона ввійшла до конґресового рекорду.

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР У ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН. — До столиці прибув канадійський премієр Бенет. Візита має офіціяльний характер. Премієр хоче обговорити плян використання водяних сил ріки Лаврентія й справу придержання пачкарського канадійського судна, „Джозефін К", яке спричинило смерть капітана судна.

ПРОПАСНИЦЯ В АРГЕНТИНІ.

МЕНДОЗА (Арґентина). — Гірське населення занепокоєне пропасницею, яка поширюється на великі розміри. Хороба нагадує спеціяльний рід пропасниці з Мальти, на яку помер великий Наполеон.

ЛІНЧУЮТЬ.

ШЕФЕР (Норт Дакота). — Замасковані люди вдерлися до вязниці, з якої витягнули вбивника Бенона й повісили його.

НАСКОК ПОЛІЦІЇ НА КОМУНІСТИЧНУ ҐАЛЮ.

В наслідок поголосок, що комуністи в Содборі (Канада) мають зброю укриту в своїй ґалі, тамошня поліція влаштувала наскок на комуністичну ґалю перед самим мітінґом комуністів. Знайдено в ґалі чотири кріси, укриті під сценою. Обшукано яких 50 людей, що були в ґалі, але зброї не знайдено при нікім. Комуністи пояснюють, що знайдених крісів уживали при аматорських виставах.

ЯК ВИ НАМ, ТАК МИ ВАМ.

Музиканти з Дітройт втратили одно зі своїх найліпших жерел доходу: зарібки на канадійськім боці. Недавно американські іміґраційні урядовці взялися забороняти канадійським музикантам виступати в Дітройті, хоч на канадійський бік більше число американських музикантів переходить у таких самих цілях. Канадійські іміґраційні урядовці дістали інструкцію, щоб у відплату не пускати американських музикантів на канадійський бік.

НЕВДЯЧНІСТЬ.

В околицях Бидґоща в селі Адамові цукорник Валіґурський, ідучи через річку, заломився на леді і вже потопав. Це побачив 18-літний Никодим Дудяк і побіг ратувати цукорника. Дудяк мав біля себе сокиру і коли Валіґурський вже поплив під лід, Дудяк прорубав лід та витягнув цукорника з води. Але цукорник зі страху під ледом збожеволів і в приступі шалу вирвав від Дудяка сокиру і так вдарив нею свого спасителя по голові, що той упав трупом.

ВІРНИЙ ДО МОГИЛИ.

У Берліні при вул. Домінікавів мешкав приватний урядовець, 71-літний Адольф Шульц, який довгі літа прожив зі своєю жінкою з згоді, щастю і любови. На днях ця жінка померла у 65-тім році життя на ґрипу. Вірний муж попав у таку розпуку, що з жалю отруївся біля трумни своєї жінки і вранці знайшли його мертвого. Довелось похоронити обидвоїх нараз.

АДВОКАТСЬКА ДОЛЯ.

Віденська кухарка Анна Пешль процесувалася зі своєю господинею і заплатила адвокатови д-рови Григорієви Ганкевишеви поважний гонорар, щоби він боронив її справу в суді. Адвокат боронив, процес удався, але клієнтка Пешльова програла. Пані Пешльова так розсердилась на оборонця за програний процес, що напала на нього в його канцелярії і важко поранила ножицями в лице.

ВАТИКАН ПРОТИ АНУНЦІЯ.

Римське видавництво „Олеандрос" приступило до популярного видання творів Ґабрієля д' Анунція, для народу. Проти цього запротестувала канцелярія папи, мотивуючи це тим, що твори Анунція є аморальні, ворожі до релігії і здавна поміщені на індексі.

ВИКОНАВЦІ НАПАДУ НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ БІЛЯ БІБРКИ АРЕШТОВАНІ?

„Хвиля" повідомляє, буцімто вже арештували справжніх виконавців нападу на почтовий віз біля Бібрки. Вони в найближчому часі станутъ перед судом у Львові.

З НОВОРІЧНИХ ПОДІЙ.

У Парижі мешкав 68-літний перський князь Гадієс Абдає, який був жонатий з 20-літною дівчиною із Тунісу, Фарідою Шеріф. Це подружжа було якийсь час щасливе, мало синка, але коли до Парижа приїхав молодий кузин князя, Могамед Алі, то все пішло шкереберть. Молода княгиня полюбила молодого кузина свого чоловіка і насадила перському князеві роги. На самий новий рік князь накинувся на свого суперника і стріляв за ним, щоби його вбити, але кузин Могамед Алі відскочив, а куля вцілила тітку перського князя, яка пробувала втихомирити суперників. Тітка померла, а князя арештували, але слідство іде дуже важко, бо перський князь не вміє говорити по французьки.

ПОЛУДНЕВИЙ САСКАЧЕВАН ДУШИВСЯ В ПОРОХАХ.

Полудневий Саскачеван буквально душився в порохах 15. січня. Цього року снігу на степах Західньої Канади майже нема і як згаданого дня звіялася буря десь коло Медисин Гет, Алта., то в скорім часі закрила порохами ввесь небозвід. Вітер дув зі скорістю 60 миль на годину. По думці мешканців Ріджайни та Мус Джьо, буря могла рівнатися з циклоном. Подорожні, котрих буря захопила в полі, з великим трудом могли шукати своєї дороги. Вітер хапав в містах повідривані дошки та всякі відпадки і ніс світами, а від попелу годі було дихати.

ЩО ЧУВАТИ НА УКРАЇНІ.

„Комуніст" пише, що виступи українських селян проти радвлади прибрали характер політичної демонстрації і викликали занепокоєння серед комуністів. Селяни, зібрані на вічу в селі Спаськім на Запоріжжі, вислали до центральної влади резолюцію, в якій домагаються, щоб арештованих і вивезених селян випустити на волю, припинити колективізацію, завернути землю селянам та винагородити їм за втрати підчас колективізації. „Комуніст" пише, що такі резолюції прислали урядови численні села.

ЩЕ БІЛЬШЕ ПРИТИСКАЮТЬ СЕЛЯНИНА.

Ц. В. К. на внесок комісаря справедливости ухвалив кілька декретів, якими обмежено права власників приватних господарств. Селяни, що не вступили до колективів, не сміють дістати кредитів, ані не мають права купувати рільничі машини в державних фабриках. Крім цього ухвалено закон про охорону рільничих комун перед селянським терором.

УПРАВИТЕЛЬ ПОЧТИ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА КРАДІЖ.

Львівський суд засудив Дзєдзінського Яна, почтового аґента в Стрілисках Нових, на 8 місяців тюрми з зарахуванням 4 місяців слідчої тюрми за те, що як управитель почти в Баківцях украв 3,309 зол. 18 сот. і 168 долярів.

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО В ЛОНДОНІ.

Тел. Юніон повідомляє з Лондону, що там основується інформаційне українське бюро. Метою його правдиво інформувати закордон про положення у Східній Галичині.

КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ В МАТЕМАТИЦІ.

„Красная Ґазета" пише, що в Москві утворилось „товариство комуністів математиків". Члени цього товариства переконані, що жадна ділянка знання не є так опанована буржуазним духом, як математика. Товариство ставить собі за мету опрацювати нові методи математики, які відповідалиб комуністичній доктрині та булиб оперті на матеріялізмі, а не ідеалізмі. Товариство боротисьме проти буржуазної математики, за математику марксівську.

СТРАШНА СТАТИСТИКА.

У віденськім анатомічнім інституті професор Ваґнер виголосив реферат про ушляхотнення раси, в якому між иншим подав статистику зменшення народжень та збільшення віку сучасної людини. До 1900 р. пересічний вік населення Німеччини виносив 35—38 літ, сьогодні піднісся цей вік на 56—58 літ, тому, що гиґієнічність у житті Німців збільшилась. Зменшення народжень дітей замітне у всіх краях Европи. В Німеччині що року штучно усуває плід аж 500,000 жінок, з цього 25,000 жінок умирає річно при штучним усуванню плоду. Загально в Німеччині на 1,000 осіб припадає річно 17 народин. Рівночасно у Франкфурті вийшла книжка Ернеста Кана п. з. „Дер інтернаціонале Ґебуртенштрайк", якої автор на підставі статистичних фактів стверджує, що у всіх державах західної Европи замітне зменшення народин і що число тих народин упадає що року. Славянські народи покищо не виказують такого зменшення народин, але деякі симптоми вказують на те, що і Славяни ідуть за сумним прикладом інших народів. Ернест Кан подає між іншим статистику населення смертности і народин на Україні за рік 1929. З цієї статистики видно, що український нарід належить до найбільш здорових народів під тим оглядом, бо збільшення скількости народин досить значне. Щоправда, Ернст Кан, здається, твердить слушно, що про долю народу рішає не скількість населення, але якість.

НЕЗВИЧАЙНИЙ СПОСІБ КУПОВАННЯ.

Незвичайний спосіб купования винайдено в Ванкувер, Б. К. До склепу з убраннями Николая Давидова при Робсон ул., зайшов оноді покупець купити убрання. Він вибрав собі убрання, убрав його на себе в задній кімнатці і вийшов з міною вдоволення на лиці. Одначе він вийшов також з револьвером у руці і замісць сказати склепаревн, що сподобав собі убрання, сказав йому: „Руки вгору!" Склепар підніс руки і тоді покупець взяв ще від нього 62 доляри готівкою, вискочив входовими дверми і зник.

ДОХОДИ КАНАДИ УПАЛИ.

В девятьох місяцях, що скінчилися 31. грудня, Канада мала 66 мілiонів долярів менше доходу, ніж у такім самім часі в попереднім році. Звичайні доходи Канади в протягу девятьох місяців були 285,221,051 долярів.

Зріс також довг Канади. 31. грудня 1930 р. довг Канади виносив $2,190,748,531, а рік передтим довг був $2,159,214,730.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ В ГАЛИЧИНІ НЕ ЗМЕНШУЮТЬСЯ

ЛЯХИ ПРИТЯГАЮТЬ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ КОЛЯДНИКІВ ЗА КОЛЯДУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Краєва преса подає відомости про численні ревізії та арештування серед Українців по містах і селах Галичини. Тепер уже менше шукають „саботажників" та „матеріялів до саботажу", а більше нишпорять за матеріялами до „пацифікації" Галичини. Ляхи бояться, щоб не лишилися документи їх кривавої розправи з невинним українським населенням.

Ляцька поліція недавно шукала за „пацифікаційним" матеріялом в помешканню редактора д-ра Матвія Стахова. Поліція не знайшла нічого, але всеж таки д-рови Стахову довелося побувати в поліції й підписати там докладний протокол переслухання.

В Сокальщині, в Комаровій Волиці, арештовано місцеві дівчата: Настю Іванчинівну, Домку Несторову й Оксану Несторівну. Їм закидують „саботаж", що нібито виявився в підпалюванню стирт та в ставленню опору владі підчас арештування одного селянина, що дало йому змогу втекти. В богатьох селах Сокальщини та в самому Сокалі поліція переводить доходження та ревізії в звязку з колядою на Рідну Школу. За колядування арештовано між іншими й міщанина з Сокаля, п. Уласевича.

ЧЕКІСТИ ВБИЛИ ВТІКАЧА.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Чергова російська драма відбулася на ріці Дністер. Румунська погранична сторожа на березі ріки бачила, як з радянського берега Дністра до Румунії плив якийсь чоловік. Большевицька погранична сторожа градом куль обсипала його навколо.

Коли пливак досяг уже румунського берега й вийшов з води, одна з радянських куль попала йому в карк. Поранений, умираючи, лише встиг сказати румунським жовнірам, що він називається Щербаков і є членом національної академії штуки в Москві. Румунська влада хоче труп Щербакова передати чекістам на радянському березі Дністра.

ТРЕБА ТРАКТУВАТИ РОБІТНИЦТВО ЯК У РОСІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґазета „Лондон Таймс" у передовій статті говорить, що коли Росії пощастилоб здійснити свій плян пятилітньої розбудови індустрії, що вона старається зробити при помочі чужинецького капіталу та чужинецьких фахівців, то тоді перед світом стане серіозна проблема, як боротися з російською конкуренцією на світових ринках.

Ґазета говорить, що іншим державам також доведеться впроваджувати російські методи в свою індустрію. Серед тих метод головним чинником дешевизни фабрикатів є примусова праця робітників та значне зменшення заробітної платні. Взагалі норму робітничого прожитку треба буде тоді зменшити до рівня російського, разом з тим розбудовуючи фабрики масової продукції.

ЧЕРЧИЛ УСТУПИВ З ЛІДЕРСТВА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Бувший анґлійський канцлер державної скарбниці, а тепер один з лідерів консерватистів і ближчий помічник Болдвина, Винстон Черчил, повідомив листовно Болдвина, що він резиґнує зі становища лідера консерватистів. Причиною резиґнації стало те, що Черчил стоїть у рішучій опозиції проти поширення прав Індії й проти рішень лондонської анґлійсько-індуської конференції, які, на його думку, означають кінець британської імперії.

Черчил обіцює й далі рішучо боротися з урядом Мек Донелда, поки цей соціялістичний уряд не буде повалений. Дехто вважає, що резиґнація Черчила з лідерства в партії потягне за собою відхід його взагалі від активної політичної діяльности.

НАРАДИ ІНДУСЬКИХ ЛІДЕРІВ.

АЛАҐАБАД (Індія). — Тут відбуваються наради індуських лідерів при участи Ґандія. Вирішено чекати приїзду з Лондону індуських делеґатів, щоби після наради з ними установити, якої політики триматися далі в боротьбі за поширення прав Індії.

Більшість лідерів уважає, що їм не можна згоджуватися на рішення лондонської конференції, а треба продовжувати дальшу боротьбу за повне відокремлення Індії від Британії.

КЕМАЛЬ РОЗПРАВЛЯЄТЬСЯ З БУНТАРЯМИ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Суд засудив на смертну кару через повішення й на вязницю 51 учасників та учасниць повстань проти сучасного режіму в Туреччині. На чолі повстанського руху стояв 96-літній дервіш, якого також тепер засуджено на смертну кару. Всі засуджені тримаються спокійно й говорять лише, що „Аллах великий".

Готовиться новий судовий процес над 400 підозрілими в опозиції до сучасної форми правління в Туреччині та аґітації проти републики.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВОЄННІ ДОВГИ

Лорд Балфур, обговорюючи в 1922 р. справу воєнних довгів, підчеркнув, що вірителі й довжники повинні памятати, що вони боролися разом за спільну справу, за свободу, та що пороблені довги не були зроблені в користь одної держави, а загалу. Це повинні брати під розвагу ті, говорив Балфур, котрі бажають собі, щоби їх держави вернули під економічним оглядом до нормальних часів, а заразом добачують, що воєнні довги стоять тому на перешкоді.

До цеї заяви Балфура навязав свою промову в справі воєнних довгів д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, котрий на нарадах Товариства Ліґи Націй заявився за встановлення міжнародньої комісії, котра висвітлила би теперішню економічну депресію у звязку з воєнними довгами.

Д-р Ботлер є того переконання, що воєнні довги є перешкодою економічного відродження світа. Він твердить, що Злучені Держави стягають річно титулом сплати воєнних довгів міліони долярів, а тратять біліони. Бо тратить їх фармер, котрий не має збуття для своїх продуктів, тратить їх фабрикант, який не має рівнож ринку збуту, і тратить купець, бо не має кому продати, коли міліони людей є без роботи і не заробляють.

Д-р Ботлер радить Америці, щоби не руководилася сентиментом супроти европейських держав, які не можуть платити, а тільки розвязувала проблему довгів з чисто еґоїстичного становища. Бо це доведе Злучені Держави до того, до чого дійшли найбільші американські й світові економісти, а між ними і такі фінансісти як Виґин, президент „Чейз Нешенел Бенк", найбільшого банку в світі, себто до цілковитого занульовання воєнних довгів, або їх зменшення.

В останніх часах появляється в Америці щораз більше подібних голосів в справі ревізії воєнних довгів. Щораз більше людей приходить до переконання, що воєнні довги тяжать над Европою й Америкою та що задля тих довгів потерпів американський експорт, який давав більше приходів як те, що сплачують держави титулом довгів. Та вашингтонський уряд стоїть за сплату довгів і твердить, що занульовання довгів не змінить світової економічної ситуації.

Є загальне переконання, що тепер нема ніякої надії на якусь зміну політики в справі воєнних довгів. Та мимо того цю справу порушують. А роблять це тому, що конець кінцем публична опінія таки побідить.

Д-р Остап Грицай.

З ЕВРОПЕЙСЬКИХ ГОЛОСІВ ПРО ОСТАННІ ПОДІЇ В ДЕРЖАВІ ПІЛСУДСЬКОГО

Віденський ілюстрований тижневик **"Der Kuckuck"** — мимоходом кажучи, один з найбільш поширених журналів у Відні — приніс у свойому числі з д. 7. грудня м. р. дві дуже помітні статті, присвячені характеристиці Польщі як у минулому так (і головно) тепер. Перша з цих статей має наголовок **"Polens Ruhm — Polens Schande"** (Слава і ганьба Польщі) і дає короткий огляд революційних подій в колишній Польщі 1830—31 р., а накінець указує на те, як мало ріжниться нинішний пан Польщі, Пілсудський, від зненавидженого колись ляцькими революціонерами російського ґенерала Пашкевича з погляду на методи правління. Друга стаття, затитулована **"Terror, Blut und "Freihet" in Polen"** (Терор,, кров і „свобода" в Польщі), подає обширну характеристику тих деспотичних метод Пілсудського, ілюструючи її світлиною цього ляцького недолюдка з його двома донечками, картинкою жебручої польської пролетарки та стрійного ляцького улана, а накінець двома знимками українських жертв ляцької пацифікації: Пилипа Танчина з Реклинець та Кирила Шпири з Підяркова. Зміст цієї останньої статті в перекладі на нашу мову такий:

„Польща ще тому десять років уважалась одною з великих надій европейської демократії. Оце бо нація, що була поділена між три найбільш жорстокі династії, віднайшла внаслідок воєнного перевороту шлях до державного обєднання і політичної незалежности. Але сьогодні та Польща — то одна велика тюрма. Та якже то, невже призабулисяб московські казамати? І не чує вже Польща останніх зітхань національних героїв, що стояли колись перед московськими крісами? Знову вязниці переповнені арештованими під доглядом кровожадних сіпак, знову пливуть ріки крови, знову запроторюється в тюрми невинних, насилується жінок і катується увязнених. І знову салдатські бунчуки тріюмфують над розумом. Але той могутній деспот, що видає несправедливі засуди смерти, орґанізує карні експедиції і хоче втопити волю Польщі в крові її мучеників — це ніякий Романов, ніякий миропомазаний з божої ласки. Це **маршал Пілсудський** (підкреслення оріґіналу. — О. Г.). Правда — достовірні люде розповідають уже від давна, що цей польський Мусоліні, колись хоробрий борець за незалежність Польщі, попав у божевілля. Діяґноза, що її лікарі прослідили цьому державному керманичеві, звучить: **Paralysis progressiva** параліч мозку). Пілсудський, як кажуть, це — подібно зрештою як дехто инший між диктаторами — **сифілітик.** Та він помимо того править державою далі, а нікчемна камарилля його ледачих ґенералів тероризує польську републику. Воножуже від довгих років так, що військовий чобіт тяжить важко на всій Польщі, але досі була всетаки хоч одна загата проти тієї безмежної диктатури Пілсудського і його прислужників. Цим заборолом демократії був сойм, **польський парлямент.** Але Пілсудський не дурно придивився гаразд свойому римському прообразові: бож і в нинішнім Римі є парлямент. Обійтись зовсім без покришки якоїсь конституції, нехай і вщерть позірної — не можеж нині навіть і держава, що стоїть усеціло під покровом фашизму. Фіґовий листок парляментаризму придасться на всякий випадок у взаєминах з цивілізованою Европою. Тому ніяка фашистівна держава не хоче відрікатися свого „парляменту". Значить — парляменти мусять лишитися, тільки вибори треба скасувати. І це один з найбільш болючих розділів в історії нинішньої Польщі — оця боротьба за вибори. Вона почалась виарештуванням нетикальних послів. Майже всіх з тих, що виступали в парляменті проти Пілсудського, увязнено, заслано й катовано. Своїх найгірших ворогів велів Пілсудський запроторити в твердині Брест-Литовськ, де камяні мури так чудесно приглушують кожний крик розпуки. І чому би то в Брест-Литовську не мав бути сторожем вязниці якийсь **садист,** коли диктатором держави є сифілітик? Пять тисяч чоловіка замкнули тут упродовж кількох тижнів — послів, аґітаторів і редакторів: широкі маси народу позбавлено голов. Але пан диктатор ще й тепер не почувається безпечним. А що, коли ті маси будуть голосувати проти Пілсудського й без підготовчої аґітації? Запроторення провідників — це був тільки перший крок. Після тогож банди диктатора напали на друкарні опозиційної преси. Війна машинам! В тім часі одна варшавська друкарня вивісила таблицю з таким написом: „Прохається не руйнувати нічого! все вже здемольоване!" Банди нападали на домівки з осідком поодиноких партій, льокалі робітничих товариств було оґраблено, бібліотеки понищено. Війна культурі! Але це щойно другий етап тієї боротьби за вибори; ще третій і найвищий мав стати жахливим пережиттям мученого народу. Почалося шаліття уланів, **тих царських козаків в нинішній Польщі. Кріваве масакрування українських селян,** переслідування Жидів, мов за царату, позбавлення десятків тисяч Німців виборчих прав. Війна опозиції! **Війна національним меншинам!** Маршал Пілсудський хоче зібрати в майбутнім соймі самих найвірніших собі підніжків, і от лакейська услужливість зі сторони воєводів і старостів помогла йому в тому: так нпр. в одному виборчому окрузі лісту опозиції уневажнено зовсім, а в иншому втягнено на виборчу лісту тисячі покійників! Вкінціж, перед самими виборами, уневажнено вповні безправно закон про тайне голосування, запоручений виразно постановами конституції. А хто здобувся на просто неймовірну відвагу голосувати проти диктатора, той мусів числитися з необхідною помстою узброєних ватаг Пілсудського. І так прийшов останній етап: **Пілсудського перемога при виборах, перемога над поневоленим народом.** Але що той лютуючий варіят наперекір усьому теророві все таки не добув абсолютної більшости при виборах, це показує наглядно, що властиво думає польський нарід про ввесь омертвлюючий садистичний режім диктатора... Так — Польща це сьогодні одна велика тюрма. Зубожіння, розпука і безробіття нині в Польщі скрізь — в осередках вуглевого промислу, по селах, і по містах, між селянами й між інтеліґенцією. Але як довго ще? Маршале Пілсудський прислухайся ґрізному співові революції, що добувається із твоєї великої тюрми, і не забувай про Романових!"

На цьому і кінчиться стаття про шаліття Пілсудського, поміщена в віденському журналі, стаття може надто вбога тим, що вона подає про нечувані звірства Ляхів проти нас, та всетаки зроджена з духа щирої опозиції проти деспотії ляцького хижака. Віденські журнали саме, навіть і ті, що зважуються подавати звістки про події в Польщі, завжди наче під оком польського консуляту в Відні, і тому й у своїх обжалуваннях обмежуються до найконечнішого. Це вже так в Відні зправила, і ми не дивуємося тому, що автор нашої статті, поза особою Пілсудського, доволі гарно відноситься до польського народу як такого, і не забуває очевидно згадати і про переслідування Жидів в Польщі, хоч їх з масакруванням Українців рівнати ніяк не годиться. Одначе нам може бути вповні байдужна судьба польської держави й польського народу з погляду на їх ролю в розвитку демократії. Ми, Українці, ніколи в таку спасенну ролю Польщі в розвитку демократії не вірили і вірити не будемо; **для нас Польща, все одно, чи се Пілсудський, чи ввесь народ, смертельний ворог, і ми будемо її поборювати в боротьбі на життя і смерть так довго, як довго та мерзава Польща буде панувати над нами.** Бо тільки ми, Українці, знаємо гаразд, що ні Німці, ні — зрештою тепер ворожі нам — жидюги навіть в сотній части не витерпіли того, що ми пережили й переживаємо тепер в ляцькому пеклі, і тільки ми знаємо, що вся лють Ляхів спрямована головно проти нас, як найнебезпечнійших ворогів їх дрантивої державности. **Тимто й нічого нам співчувати з мнимими ляцькими демократами, а треба нам ненавидіти Польщу й Ляхів усеціло, і як державу взагалі, і як народ, і всякий ляцький накорінок зокрема. Геть з Ляхами з української землі і смерть Ляхам!** Від тепер і на віки ми маємо помстити на Ляхах міліони тих буків, що їх Пілсудський велів виміряти нашим людям, і що ними польські улани, **ті діти польського народу,** так страшенно розранювали тіла наших братів. Нам ніхто не вияснить того, що Пілсудський і його банди — це одно, а якийсь там ляцький „нарід" — друге. **Ні, для нас,** Українців, той ляцький нарід уособлюється таксамо добре в Пілсудськім, як і в кожнім ляцькім поліцаю і улані, в кожному Ляхові, що приглядався катуванням наших людей, в кожній ляцькій жінці, що глумилася з насилуваних уланами українських жінок, і в кожній ляцькій дитині, що вигодувалася кровю українського народу. Бо все те присіло, обжирає і обдирає нас, усе те ненаситними галапасами росте і годується на нашій землі нам в погубу, на панів і на катів на нас, якщо ми не двигнемося і не розторощимо цьому галапасові ненаситньої пащі раз на завжди. От нпр. ляцький міністер внутрішних справ **Складковський** заявив дня 10. ц. м. в буджетовій комісії варшавського сойму таке, що **„коли підпали (очевидно з української** сторони!) **малиб повторитися,** то **ляцький уряд не буде вагатися вжити ще раз тихсамих** (пацифікаційних) **метод відносно** українського **населення".** І це так в парляменті, де кожне слово чути на всесь світ! Але ні — безсоромний Лях не боїться нікого, і ніщо не спинить його на раз вибраному шляхові, хіба ще тільки та **революційна маса,** що встане з наших рядів на нього.

Утворімож ту непереможну масу і спрямуймо її проти мерзавого Ляха по цей, а проти отікаючого кровю большевицького опришка по той бік Збруча.

Смерть ворогам українського народу! До боротьби, до смертельного змагання з ними — орґанізацією, жертвами і зброєю!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє, що уряд на 1931 р. є як слідує: Никола Павлишин, през.; Іван Дубас, заст.; Ілія Сухий, кас.; Ник. Шуко, заст.; Йосиф Білик і Іван Гармич, секретарі; Іван Баган і Мартин Бурка, трустіси; Ів. Бряць, Теодор Пиріг і Ілія См..., контр. комісія; Юрій Водінник, капітан; І... Саґаль і Теодор Козловський, до фани; І... Яслик і Григорій Ковцун, дох. хорих; Андрій Кучманич і Юрій Прислінський, ...ники. — Йосиф Білик, секр.

БОЛЬШЕВИКИ ЗБЛИЗЬКА.

У Парижі вийшла книжка споминів визначного большевицького дипльомата Соломонова, котрий, так як і Бесідовський, покинув комуністичний табор і перейшов до еміґрації. Автор споминів був близьким знайомим і співробітником комуністичної партії. Соломонов малює цих проводирів, не виключаючи Леніна, аж надто чорними барвами. Ленін це дрібничкова і злобна людина, яка за найменші особисті кривди мстилася на других тоді, як дірвалась до влади. Красін це боягуз, який зі страху, щоби його Ленін не арештував, у Таліні майже плакав. Зіновєв це спеціяліст від корупції, підчас страшного голоду в Росії спроваджував собі зпоза кордону цілі ваґони південних овочів та перфуми для любовниць. Літвінов інтриґант, а Чічерін за хабаря готов продати маму. Більшість комісарів це злодії та спекулянти, які говорять про революцію, а набивають тихцем тільки свої кишені. В такім дусі написані цілі два томи споминів розчарованого комуніста. На його думку тільки Йоффе і Троцький це чесні та ідейні комуністи.

ПІД ЮВИЛЕЙ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

В осені 1931 р. минає „Рідній Школі" пятьдесятка. В такому віці почичає звичайно сивіти волос у людьми. Тай „Рідна Школа" посивіла, не так зі старости, як від безупинної журби й злиднів, моральних і матеріяльних.

Ті незавидні переживання „Рідної Школи" будуть оповіджені основно в Історії товариства, зладженій на основі протоколів і документів. Та є в її історії такі події, які не є записані в ніякім протоколі і яких тому ніякий історик не відгребає, а які прецінь є дуже характеристичні для зрозуміння даного часу й осіб.

Такі цікаві моменти хочу я сьогодні подати з памяти, щоби не пропали для нащадків.

І так передовсім нашим читачам буде цікаво довідатись, серед яких обставин прийшло на світ „Руске Товариство Педагогічне" 1884 року.

Як тільки тодішня українська преса принесла звістку про намір основання „руского" товариства педагогічного, львівська польська преса вчинила крик, повний обурення, ба й здивовання. Чи це можливо, щоби той малий гурток львівських руських професорів і учителів „посмів" заснувати своє окреме національне товариство? Адже нема **національних** педагогій, а є тільки одна педагогія, загальна, всесвітна. Могли досі гуртуватися Русини-учителі для спільної педагогічної праці в польськім товаристві педагогічнім разом з Жигмонтом Савчинським і Болеславом Барановським, то чому тепер забаглося їм стати сепаратистами? А вже з дива не могло їм зійти, що між основниками майбутнього товариства знайшлося доволі багато імен, дуже льояльних австрійських урядовців, так званих інкамерованих Русинів.

Супроти такого ґрізного наступу на людей, що задумали основати рідне педагогічне товариство, не здивує нас льояльна заява першого виділу, що товариство поклало собі мету „помагати шкільній владі в її змаганнях до осягнення найкращих успіхів на полі шкільництва".

В початках нагадувало молоде товариство на дитинку в пеленках, але бездомну сиріткy: засідання виділу відбувалися дуже рідко або в льокалі якогось товариства або в канцелярії директора академічної ґімназії. Грошевих вплвів за цілий рік бувало до кількасот австрійських ґульденів. В 15 літ після основання товариства, тодішній касієр, вислужений директор Олександер Борковський, здаючи звіт зі своєї цілорічної діяльности, заявив, що при всіх пильних заходах здужав зібрати 700 ґульденів.

Але розмах у виділі вже був і то особливо в видавничій справі, завдяки кредитові в друкарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. Та як довги в друкарні дійшли до кольосальної на той час для Р. Т. Пед. висоти 3,000—4,000 ґульденів, довелось видавництва спинити. У тій безвихідній скруті прийшов тоді з помічю Кость Паньківський, даруючи Р. Т. П-ному всі книжочки своєї „Дрібної Бібліотеки", які Н. Т. ім. Шевченка перебрало на власність, щоби покрити довгу Р. Т. П-ого. В тих часах була та трансакція для товариства великим добродійством, тож і годиться сьогодні згадати великого громадянина бл. п. Костя Паньківського.

Характеристичною рисою діяльности бідної „Рідної Школи" є те, що, не вважаючи на тяжкі злидні, їй майже ніколи не бракувало розмаху. Коли в 1906 р. рішив виділ узятися до будови великої бурси у Львові при вул. Потоцького ч. 96, то багато наших земляків уважало той почин божевіллям. З записів пок. кардинала Сильвестра Сембратовича могло товариство дістати на ту ціль всього 34,000 корон, а тимчасом кошторис, зладжений професором Ів. Левинським, доходив понад 350,000!

Одначе, без огляду на тяжкі фінансові перепони, будова до двох літ станула й 250 бурсаків дістало новий власний будинок. Згаданий будинок здвигнуло товариство тільки завдяки свому патріотичному громадянству цілого краю, яке в часі будови зложило на нього 147, 000 корон, суму на той час дуже велику.

Зродилося питання, звідки бідні Русини мають гроші на будову такої „палати" у Львові для своїх бурсаків. І от в австрійськім парляменті відізвався голос одного польського посла, що Русини поставили у Львові велику бурсу за пруські марки. Саме тоді видало було товариство окремою брошурою докладний виказ всіх жертв на будову бурси. Одну таку брошуру з грубим написом по польськи червоними буквами „Пруске маркі" вислано згаданому послові (імени його, на жаль, не пригадую собі), а другу президентові польського парляментарного Кола. Закиди втихли, зате львівська польська преса дуже сердилася, що у Львові здвигається новий монументальний будинок, робила докори маґістратові, що дозволив на концесію, бо, мовляв, „Львів не є чейже смітником, на якому можна би будуватися, кому тільки захочеться".

І так завдяки розмахові „Рідної Школи" станув у Львові прекрасний будинок, який вправді товариство вдержати не було в силі, але який тепер завдяки Екс. Митрополитові є українським сиротинцем і містить у собі дівочі школи. З надвишки, придбаної з продажі бурси, купили домівку для бурси при вул. Хшанівської ч. 9. і парцелю 500 квадр. сяжнів при вул. Садівницькій. До того маєтку було би товариство ніколи не прийшло, якби було не взялось будувати бурсу при вул. Потоцького.

Так само, як зі згаданим послом до австрійського парляменту, повелося нераз товариство в „педагогічний спосіб" і з іншими особами. І звичайно з успіхом. Довідавшися раз, що в станиславівській українській ґімназії висить у канцелярії дир. д-ра М. Сабата польський стінний календар після того, як наше товариство розіслало було з ґазетами тисячі свого стінного календаря, вислала „Рідна Школа" на адресу директора рекомендовано два примірники календаря „Рідної Шокли". Чи директор зробив з тої посилки вжиток, не знаємо, але той факт зазначено було тоді й у „Ділі". Так само „педагогічно" поступало собі товариство з усіма тими особами, що в своїх письмах робили нераз дімаючі, а звичайно несправедливі докори Головній Управі Товариства. Ніяке письмо не лишилося без рівної відповіди, а зате майже ніколи не вдавалася Управа в прилюдну полєміку.

Завдяки свому розмахові і тактові зєднувало собі товариство тисячі нових членів і хоча сьогодні перебуває тяжку фінансову крізу, то таки має надію на кращу майбутність, бо нарід **такому** товариству загинути не дасть.

Ще про один важний момент у житті товариства треба згадати, а саме про ґенезу приватних ґімназій „Рідної Школи". Почин засновувати приватні ґімназії вийшов не від товариства, а від поодиноких осіб: в Яворові від покійного Сидора Бриттана, а в Рогатині від о. Ваня і шамбеляна о. Ст. Городецького. А саме о. Ваньо, високо ідейна людина, що, як безмежний парох Залանова під Рогатином, удержував майже власним коштом ґімназійний курс у себе, видвигнув був думку, заснувати у нас якнайбільшу скількість приватних ґімназій для продукції людей з середньою освітою, щоби бодай вчасти спинити залив чужого елементу. І його енергічні заходи довели до складення Краєвого Шкільного Союзу, який узяв у свої руки ініціятиву заснування та ведення приватних ґімназій. Ідея о. Ваня знайшла тоді легкий послух і головний відгомін у нашій суспільности; на приватні ґімназії поплили щедрі жертви, якими орудував виключно Кр. Шк. Союз. Протягом кількох літ повстало в Галичині 11 приватних ґімназій і курсів, всі під фірмою „Українського Педагогічного Товариства", що як статутове товариство могло перед владою бути концесіонарем і керманичем тих усіх приватних наукових заведень.

А коли Кр. Шк. Союз у часі світової війни не здужав відновитися, перейшла управа всіх приватних ґімназій у руки „Рідної Школи".

Яка доля зустріла під ювилейний рік дві наші найкращі приватні ґімназії, в Рогатині і Дрогобичі, це загально відомо. З зачиненням тих обох ґімназій позбавлено 640 учнів і учениць змогу побирати дальшу освіту, а скількість усієї нашої молоді у приватних ґімназіях Р. Ш. зредуковано до числа 1,061 дітей, коли ще чотири роки тому було їх 1,902.

Остап Макарушка.

(„Діло").

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Українські курси в університеті.

Заходом Славянського Відділу „Істерн Юніверзіти" при Брод Ст. і Рузвелт Булевард відкрив український відділ, яким повинні заінтересуватися українські студенти з високих шкіл і з університетів Филаделфії й околиці.

В українськім відділі думають держати курси української мови, історії й літератури, а навіть викладати спеціяльно для Українців такі предмети як ґеографію, зоольоґію, ботаніку, або вчити таких мов як грецька або німецька. Спеціяльно для Українців знижено ціни за лекції, майже на половину. Оплата за годину виносить на цілий курс всього $6.

По скінченню курсів відбудуться іспити, а потім будуть видані свідоцтва. Ті, що покінчили науку в гайскул, дістануть свідоцтва від Колеґії, а ті, що ще не скінчили цеї науки, дістануть свідоцтва з гай скул.

Звертаємо увагу родичів на ті курси, бо це є добра нагода дати дітям солідне українське виховання і знання української мови, історії й літератури. Хто дорожить будучністю нашої іміґрації в Америці і тим нашим українським іменем, той повинен звертати увагу нашої молоди на ті курси. Наука буде відбуватися вечорами, але вразі потреби буде можна давати лекції рано й пополудні.

За Славянський Відділ (українська школа):

К. П. Олійник.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПРОСТОВАННЯ О. КУЗІВА.

Прошу помістити в рубриці „Голоси Читачів" слідуюче:

В 17-тім числі „Свободи" з дня 22. січня 1931. в рубриці „Голоси Читачів" появився передрук з бофаловського польського часопису „Дзєннік для вшистскіх" про Українців та українські гр.-кат. церкви.

Людина, що поспішилася з посилкою цього витинку, мала за ціль ширення баламуцтва. Чейже цей, що посилав цей витинок, знає, де я мешкаю, також міг розвідати, чи я був автором цілого змісту цеї новинки, чи ні.

Щоби не ширилося дальше баламуцтво, то прошу помістити слідуюче пояснення, що є згідне з правдою:

Я ніколи не читаю „Дзєнніка для вшистскіх". В третий день наших Різдвяних Свят один з моїх знакомих дав мені витинок з „Дзєнніка для вшистскіх" і сказав: „Прошу це прочитати і дати спростовання до цеї ґазети". Зміст поміщеної новинки з нагоди Різдвяних Свят був такий, що в Бофало святкують Різдвяні Свята ісповідники гр.-кат. церкви, та що всі вони були зібрані на богослуженню в російській церкві при Бензіґер вуд". За кілька днів я пішов до редакції цього часопису і говорив з одним співредактором чи репортером. Розмова тревала коло десять мінут. Через цілий цей час я говорив з ним по англійськи, а він тоюж мовою відповідав. Я йому заявив, що послідна новинка була мильна, та що ісповідники гр.-кат. церкви в Бофало це Українці з Галичини і Закарпаття, що вони є членами українських гр.-кат. церков св. о. Николая на Іст Бофало і на Блек Рак та в тих церквах були в свята на богослуженню, що святкують Різдвяні Свята після юліянського календаря, та що незадовго припадає Новий Рік і Богоявлення — Йордан. Я заявив, що Українці гр.-католики обиджені, коли в новинці сказано, що вони всі були численно в російській схизматицькій церкві. Ось це зміст розмови-спростовання.

Цей співредактор чи репортер заявив, що жалує дуже, що появилася новинка не згідна з правдою, та обіцяв на слідуючий день все спростувати. На слідуючий день спростував, але так, як деякі редактори і репортери в Америці простують або редагують дописи. Він розвалкував, примішав, додав свого сосу і вийшло богато такого, чого я йому не говорив. А з цього шириться лише баламуцтво та всяким кривинникам радість. Спішні доношики з витинками мене не застрашать боронити доброго імени Українців гр. католиків в Бофало в польськім, англійськім, чи яких інших часописах, якщо вони подаватимуть мильні інформації про наш нарід.

о. М. Кузів.

(Містимо це спростовання в такім виді як його нам надіслано з тим, що ті, які надіслали нам витинки з польського часопису не є ніякими доношиками, а тільки громадянами, які уважали, що видвигнути ту справу публично є їх громадянським обовязком. — **Редакція**).

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Видно всі сподобали собі українську програму на радіо з дня 20-го січня с. р. Доси стація дістала около дві сотки листів з ріжних місцевостей; всі хвалять собі програму і жадають, щоб стація на дальше позволила Українцям давати свої програми.

Гр. І. Саластін писав спеціяльно до стації, щоб відповіли, як часто можна сподіватися української програми; йому заряд стації відповів, що приближно що дві неділи. Слідуюча програма мала би бути на 12-го лютого на самий „Лінколн борд дей", але ще нема досі офіціяльного повідомлення, то не можемо запевнити читачів.

Обі програми приготовив гр. Михайло Вдовяк, про котрого вже була згадка у Вістях з Базару, що то викупили йому друге чельо з „пан-шапи". Він то за бездурно пише ноти, щоб лиш міг грати українські мельодії для чужинців, котрі він так любить.

Друга відрадна новина є, що вкінці вдалося нам намовити композитора М. Гайворонського, щоби видавав на свій кошт гарні концертові українські кавалки власної композиції, на скрипку з пяном. Першим таким твором є його „Серенада" або Вечірна пісня, продається 30 ц. Друга „Думка" також 30 ц. Ті твори можна грати на концерті. В Ню Йорку Українці мали нагоду вже чути обі ці пісні на святі української пісні, де чудово відограла їх скрипачка Любов Қаськів з Нюарку. Хто лиш має в себе в хаті музику повинен купити обі штуки, раз тому, що вони є дуже ґарні, а друге, щоб піддримати видавництво.

Нюйорська публична бібліотека закупила від Сурми знов понад 300 томів книжок, за яких 6 місяців купили книжок на суму 500 долярів. Цікаво, чи Українці питають за українськими книжками по інших місцевостях також, колиб так кожде місто купило на таку суму книжок.

Пише Ігнатій Климишин з Палмертон, Па.: „В нашій місцевости є стори з радіями, продають їх чужинці. Я хотів купити від свого. Довідався, що є наш чоловік А. Коник в Бетлегем, котрий має Мюзік стор. Я йому написав, щоб привіз мені Віктор радіо, всі сміялися, що від свого то не буде добре грати. Але як А. Коник поставив радіо в моїй хаті, то всі здивувалися — грає так само, як від чужих, а до того коштує богато дешевше. Як я переконався, так само раджу другим купувати лиш від свого".

Найбільший театер в Ню Йорку „Раксі" написав до Сурми, щоб доставити йому матеріяли і музику, що вони бажають поставити українську сцену.

Музичний катальоґ Сурми вже готовий, на бажання вишлеться даремно кождому.

Картина з фільми Тарас Трясило, що буде висвітлюватись в Українській Роб. Домі, 66-68 Іст 4-та вул., Ню Йорк, в неділю, 1-го лютого, в год. 5 ввечір. (Огол.)

Домова задача.

Саша Ґітрі, славний драматурґ і актор, як ще був 10-літнім хлопчиком, прийшов до крамниці та сказав сміливо:

— Прошу мені дати 11 кг, 250 дкг. кави по 2 франки 75 сантимів.

— Що ще? — спитав купець.

— Одинацять пуделок свічок по 1, фр. 50 сантимів.

— Що ще?

— 4 і пів кг. цукру по 85 сантимів.

Потім хлопчик виняв з кишені клаптик паперу та зажадав: 28 літрів нафти, літра по 55 сантимів. Коли помічник пакував той крам, купець написав рахунок і дав його малому Саші.

— То велике замовлення, — сказав до хлопця. — Чи мама дала тобі гроші, чи може маю написати тобі рахунок?

— Моя мама не має нічого з тим, — відповів хлопчик — Це моя рахункова задача, завтра мушу занести її до школи.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(52)

Як роздався вистріл, Д'Арнот побачив, як у хату влетів чоловік і упав лицем до землі. В одну мить він упритомнив собі, що він постріляв свого приятеля й опікуна Тарзана. З окриком побоювання Д'Арнот кинувся до Тарзана. Підняв його голову, кликав його по імени. Тарзан не відповідав.

Д'Арнот приложив ухо до грудий Тарзана й почув на свою радість, що серце билося. Відітхнувши з полекшею, він став мити голову Тарзана. Скоро холодна вода його привела до памяти. Він побачив тяжку рану. Він став поясняти свою похибку. Тарзан посміхнувся й каже: „Пусте. Забудь".

Цілий тиждень вони тільки й робили, що спочивали. Тепер вони вже могли свобідно розмовляти по французьки. Тарзан прочитав лист Джейн. Де лежить та Америка, до котрої вона поїхала? Треба було Д'Арнотови довго поясняти, заки він зрозумів, хоч дещо, пояснення Д' Арнота. Він постановив поїхати за нею й найти її.

На другий день рано вони вибралися здовж берега, несучи рушниці, амуніцію й поживу. Цілий місяць вони подорожували, не бачучи тубильців і не маючи ніяких клопотів від звірів. Одного дня рано вони вийшли на поляну. В далечині вони побачили кілька будинків, оточених сильним частоколом.

Тарзан, а за ним Д'Арнот, попрямцювали через поле, несучи голову високо в гору. Тропікальне сонце виблискувало на їх опаленій шкірі. Се була французька місія. Тут їх гостили, поки чорні жінки не пошили їм одіння, в якім вони могли вибратися в дальшу дорогу. Так Тарзан з малп прийшов на перше заборол цивілізації.